

Koncepce rozvoje československé sociologie v letech 1966—1970*

I. Současný stav československé sociologie a hlavní problémy jejího dalšího rozvoje

V současné době končí první období obnoveného rozvoje československé sociologie, jež bylo dovršeno jejím politicko-ideologickým uznáním v usnesení sekretariátu ÚV KSČ. Současně byly vytvořeny základní institucionální předpoklady k dalšímu rozvoji — přeměnou vědeckého kolegia filosofie v kolegium filosofie a sociologie, zřízení Sociologického ústavu ČSAV a SAV, Sociologického časopisu a Sociologické společnosti. Čs. sociologie prožívá nyní období značného rozmachu. V důsledku opožděného vývoje v minulých letech a nedostatečně efektivního vytváření objektivních předpokladů pro rozvoj sociologie, je tento rozmach a velký zájem o rozvoj sociologie provázen celou řadou rysů živelnosti a módnosti. Velký rozmach sociologie i její velké objektivně dané úkoly ve společnosti jsou v zásadním rozporu s nedostatky materiálního zabezpečení i s nedostatečnou úrovní kvalifikace čs. sociologů. Tomuto stavu bude třeba v budoucnosti energicky čelit, nikoliv však administrativním reglementováním, nýbrž především postupným zvyšováním odborně vědecké úrovně a vytvářením normálního ovzduší vědecké práce, dále rozumnou koordinací výzkumné práce v sociologii, a konečně cílevědomým usměrňováním veřejného mínění pokud jde o možnosti a reálné problémy sociologie.

Po ukončení prvního období obnoveného vývoje sociologie se do centra pozornosti dostává vytváření objektivních a subjektivních předpokladů pro další kvalitativní rozvoj, jež bylo v minulosti nepřipustně zanedbáno. V tomto směru bylo dosaženo dílčích úspěchů — zavedení výuky sociologie na některé vysoké školy, reorganizace

bibliografické služby, vypracování dlouhodobého plánu publikací, činnost Sociologického časopisu, sociologické školení na Vysoké škole stranické a v Ústavu marxismu-leninismu pro vysoké školy, vytvoření právních i organizačních předpokladů pro výchovu vědeckých pracovníků aj.

Vcelku vzato však zejména vytváření objektivních předpokladů velmi pokulhává za potřebami, což je v zásadním rozporu s usnesením sekretariátu ÚV KSČ o rozvoji sociologie. Především je nutno urychleně i za cenu mimořádných zásahů materiálně vybavit Sociologický ústav ČSAV a SAV, jakož i postupně vybudovat nebo dobudovat další pracoviště, jež jsou navrhována na jiných místech tohoto dokumentu. Dále je nutno velkoryse vyřešit otázku dovozu zahraničních sociologických publikací do Československa. A posléze neméně velkoryse a perspektivně je potřeba radikálně vyřešit otázku zahraničních styků čs. sociologie, zejména ve smyslu umožnění dlouhodobých studijních pobytů čs. sociologů jak v socialistických, tak v kapitalistických zemích, a rovněž studia studentů sociologie na zahraničních školách. Ve všech těchto otázkách je naléhavá potřeba energických zásahů presidia ČSAV, ministerstva školství a kultury, a bude-li třeba, i vlády republiky.

Všech již vytvořených i nově vznikajících objektivních podmínek je nutno využít k soustředěnému úsilí o zvládnutí sociologie jakožto vědního oboru ze strany vědeckých a vědeckopedagogických pracovníků v tomto oboru. To je hlavní úkol československé sociologie pro několik nejbližších let.

Tou měrou, jak se budou zlepšovat objektivní podmínky a zvyšovat kvalifikace pracovníků sociologie, budou se do popředí dostávat otázky teoretické a metodologické

* Publikujeme pro informaci čtenářů materiál o rozvoji sociologie v ČSSR, schválený Vědeckým kolegiem filosofie a sociologie ČSAV.

koncepte čs. sociologie. K těmto otázkám je proto možno se v současné etapě vyjádřit pouze předběžně a velmi obecně. Čs. sociologie vzniká z celé řady zdrojů. Část pracovníků se k sociologii dostala přes problematiku historického materialismu, popř. filosofické antropologie, část přes problematiku vědeckého komunismu. Někteří navazují bezprostředně na československou předmarxistickou sociologii, jiní obdobně na soudobou světovou sociologii. A posléze řada pracovníků ve speciálních sociologických disciplínách přešla k sociologii buď od práce z příbuzných oborů (demografie, statistika, psychologie apod.), nebo přímo od výzkumů zaměřených podle potřeb praxe a jednotlivých institucí. Každý z těchto zdrojů poznamenává rozvoj čs. sociologie některými pozitivními i některými negativními rysy. Je proto nutno počítat i do budoucna se vznikem rozdílných proudů a koncepcí a s existencí teoreticko-metodologických sporů. Jestliže předpokládáme diskuse při vší principiálnosti budou prochnuty duchem vzájemné spolupráce a rozumnou tolerantností, mohla by se roztržitost historických zdrojů čs. sociologie proměnit v pozitivní rys. Mohlo by dojít k postupné krystalizaci názorů ve směru k rozumné syntéze.

Zdá se, že základní obrysy této syntézy by bylo možno charakterizovat takto: Československá sociologie se bude zřejmě rozvíjet na půdě tvůrčího marxismu jako velké a významné sociologické školy, překonávající jiné koncepte především svým historismem a svou komplexností (zřetelem k totalitě společenských procesů). Přitom má čs. sociologie všechny předpoklady současně ovládnout, kriticky zhodnotit a využít všechno cenné ze světové nemarxistické sociologie. Žádoucím směrem vývoje čs. sociologie je zachování tradičního marxistického smyslu pro teoretičnost, jenž však by mohl být na půdě sociologie náležitě doplněn smyslem pro důkladné a exaktní studium společenské empirie. A konečně se dá předpokládat, že čs. sociologie se bude rozvíjet v těsné jednotě s potřebami společenské praxe ve smyslu usnesení sekretariátu ÚV KSČ. V souladu s tímto usnesením nebude ovšem spojení čs. sociologie s praxí chápáno úzce utilitárně, nýbrž ve smyslu samostatného tvůrčího rozvoje vědy, jež s předstihem řeší nejen dílčí, nýbrž také zásadní otázky společenské praxe.

Uvážíme-li, že československá sociologie má současně k dispozici svým způsobem jedinečný objekt výzkumu – tj. vytvořenou (popř. dotvářenou) socialistickou společností na industriální bázi, dává to za předpokladu rozumného subjektivního postupu a vytváření patřičných objektivních podmínek vcelku vzato předpoklady pro úspěšný rozvoj tohoto vědního oboru.

II. Hlavní zaměření vědeckého výzkumu z oblasti sociologie

Vědecký výzkum v sociologii se v příštích pěti letech v souladu s usnesením sekretariátu ústředního výboru KSČ soustředí na společenskou strukturu socialistické industriální společnosti v Československu ze všech významných stránek a v potřebných mezinárodních souvislostech. Toto zaměření odpovídá rovněž usnesení předsednictva ústředního výboru KSČ o společenských vědách a bude příspěvkem československé sociologie ke komplexnímu řešení aktuálních společenských otázek. Výsledky výzkumných prací čs. sociologie budou moci býti využity pro praktické potřeby řízení společnosti, zejména pro perspektivní plánování.

III. Síť sociologických pracovišť

V současné době existuje v Československu přes 50 vědeckých nebo pedagogických pracovišť, jež se v té či oné míře zabývají sociologií nebo dílčími sociologickými výzkumy. Existuje poměrně přesná evidence těchto pracovišť, jež byla v nedávné době publikována. Významnější z těchto pracovišť jsou buď pracovišti koordinujícími, nebo budou uvedena u jednotlivých úkolů v další části materiálu jako pracoviště spolupracující.

Za tohoto stavu existuje jediná možná cesta, jak zasáhnout promyšleně a cílevědomě do další výstavby sociologických pracovišť. Je to vytvoření sítě několika základních koordinujících pracovišť, jež jsou nebo budou přednostně materiálně a kádrově vybavena a jež budou hrát úlohu neformálních koordinačních center vůči pracovištím ostatním. Přitom tuto síť je nutno vybudovat tak, aby pokrývala –

s přihlédnutím k mezinárodní dělbě práce – všechny základní směry sociologického výzkumu.

Pro některé důležité směry výzkumu nejsou dosud vybudována nebo náležitě do-
budována potřebná pracoviště. Presidiu
ČSAV, ministerstvu školství a kultury a
příslušným resortním ministerstvům (popř.
vládě republiky) se proto navrhuje před-
nostně vybudovat nebo dobudovat tato
pracoviště:

1. Sociologický ústav ČSAV v Praze
(spolu s pracovištěm volného času u tohoto
ústavu).

2. Sociologický ústav SAV v Bratislavě.

3. Institut sociologie venkova a historie
zemědělství.

4. Demografický ústav.

5. Ústav pro plánování vědy jakožto pra-
coviště pro sociologii vědy.

6. Ústav veřejného mínění.

7. Sekretariát Státní populační komise
jako pracoviště pro sociologii rodiny.

8. Slezský ústav jako pracoviště, jež se
vedle jiných úkolů (převážně historických)
bude částečně podílet na sociologickém vý-
zkumu Ostravska, samozřejmě ve vazbách
na ostatní instituce, jež výzkumy provádějí
(především Výzkumný ústav výstavby a
architektury).

Za současných podmínek nebyly dosud
vyřešeny otázky perspektivního vybudová-
ní pracoviště pro sociologii práce, sociologii
mládeže, sociologii stáří a sociologii zdra-
votnictví. Tyto otázky bude vědecké kole-
gium filosofie a sociologie studovat a při-
praví k nim potřebné návrhy v dalším.
Prozatím je vědeckovýzkumná práce
v těchto směrech zajišťována s částí kap-
city stávajících institucí.

Za předpokladu doplnění o výše uvedená
pracoviště bude síť základních koordinují-
cích pracovišť v československé sociologii
vypadat takto:

1. Sociologický ústav ČSAV Praha (ře-
ditel prof. M. Kaláb)

2. Sociologický ústav SAV Bratislava (ře-
ditel akad. A. Sirácky)

3. Filosofická fakulta University Karlovy
v Praze, katedra sociologie (dosud so-
ciologické oddělení katedry filosofie)
(vedoucí doc. E. Urbánek)

4. Filosofická fakulta J. E. Purkyně
v Brně, katedra sociologie (vedoucí doc.
J. Solař)

5. Ústav marxismu-leninismu pro vysoké
školy v Praze (ředitel doc. P. Macho-
nin)

6. Institut národohospodářského plánová-
ní Vysoké školy ekonomické v Praze,
katedra sociologie a sociální psycholo-
gie (vedoucí doc. J. Kohout)

7. Vysoká škola stranická – Institut spo-
lečenských věd v Praze, katedra socio-
logie (vedoucí prof. J. Klofáč)

8. Právnická fakulta University Karlovy
v Praze, katedra obecné teorie státu a
práva (vedoucí doc. J. Boguszak)

9. Fakulta osvěty a novinářství Univer-
sity Karlovy v Praze (děkan doc. J.
Marek)

10. Ústav pro plánování vědy ČSAV (ře-
ditel dr. B. Starnovský)

11. Ústav veřejného mínění

12. Výzkumný ústav výstavby a architek-
tury v Praze, sociologický kabinet (ve-
doucí dr. J. Musil)

13. Institut sociologie venkova a historie
zemědělství v Praze (dříve sociologické
oddělení Výzkumného ústavu zeměděls-
ké ekonomiky) (ředitel doc. J. Tauber)

14. Demografický ústav v Praze (část ka-
pacity Ústřední komise lidové kontroly
a statistiky v Praze – vedoucí demo-
grafického odboru dr. V. Srb)

15. Sekretariát Státní populační komise
v Praze (vedoucí dr. J. Prokopec)

16. Filosofická fakulta University Komen-
ského v Bratislavě, katedra marxismu-
leninismu (vedoucí prof. J. Šefránek)

17. Universita 17. listopadu v Praze, ka-
tedra sociologie (vedoucí prof. M. Ka-
láb)

18. Vojenská politická akademie v Praze,
sociologické pracoviště (vedoucí Z. No-
vák).

Tato síť základních pracovišť bude v bu-
doucnu pravděpodobně doplněna o katedru
sociologie na filosofické fakultě University
Komenského v Bratislavě, popř. o některá
další pracoviště, zabývající se výzkumem
v oborech, jež nejsou dosud institucionálně
zajištěny – viz výše.

Československá sociologie se musí, jak již uvedeno, zaměřit při respektování určitých mezinárodních souvislostí na řešení všech základních směrů sociologického bádání. Musí být proto rozvíjena jako obecná sociologie, jako dějiny sociologie, jako sociologie soudobého světa, zejména pak socialistické společnosti, a konečně jako speciální sociologické disciplíny – aspoň ty nejdůležitější.

Sociologický výzkum podnikaný jako bezprostřední součást praktického řízení (praktická podniková nebo resortní sociologie, výzkumy stranických orgánů apod.) není přímo součástí vědeckého výzkumu, měl by však s ním být v těsném styku.

Přednostně je třeba v příštích pěti letech rozvíjet obecnou sociologii, sociologii socialistické společnosti a hlavní speciální sociologické disciplíny.

Vzhledem k celkovému stavu čs. sociologie velká většina prací, jež budou v dalším uváděny, mají charakter prací analytických a monografických. Pouze výjimečně jde o práce syntetického charakteru. Konkrétně se podle údajů jednotlivých pracovišť dá pro období příštích let počítat s řešením těchto nejdůležitějších úkolů:

1. Základní problémy obecné sociologické teorie a metodologie.

Koncepční otázky systémové výstavby marxistické sociologie; obecná teorie sociální struktury a systému; problematika charakteru současné etapy společenského vývoje, sociologická analýza systému vztahů mezi globálními společnostmi s různým společenským zřízením; struktura socialistické společnosti: a) specifický charakter základních sfér společenského života a jejich vzájemný vztah, b) sociální struktura socialistické společnosti, charakter makrostruktury a mikrostruktury, c) utváření sociálního charakteru příslušníků socialistické společnosti (struktura potřeb, zájmů, postojů, hodnot). Řešení uvedených úkolů se bude opírat o zobecnění výsledků teoreticky závažných sociologických výzkumů, které budou prováděny v ČSSR a v jiných socialistických zemích, o kritické hodnocení teoretických koncepcí současné západní sociologie a o vlastní výzkumnou

práci, zaměřenou na tyto otázky: sociální přeměny v průmyslovém podniku způsobené zaváděním nové soustavy řízení a plánování; výzkum životního stylu socialistického člověka.

Dále budou řešeny tyto otázky obecně metodologické: aplikace matematických metod a postupů v sociologii; aplikace kybernetických metod, včetně teorie informací, rozhodování apod. v sociologii; zkoumání některých závažných pozorovacích chyb ve výzkumu.

Je pravděpodobné, že některé práce z tohoto komplexu budou syntetické práce stěžejního významu.

Tento komplex úkolů bude řešit Sociologický ústav ČSAV ve spolupráci se Sociologickým ústavem SAV, s Ústavem marxismu-leninismu pro vysoké školy, se Sociologickou společností a s katedrami sociologie na vysokých školách.

2. *Současný stav a tendence vývoje třídní a sociální struktury společnosti v podmínkách budování socialismu na Slovensku*

Výzkum bude opřen o dílčí rozbory základních stránek nebo složek života slovenské společnosti, zejména pak některých sociologických problémů osazenstva, práce a výsledků vybraného průmyslového závodu a typické družstevní obce.

Výsledkem tohoto výzkumu může být syntetická práce většího významu.

Tento úkol bude řešit Sociologický ústav SAV ve spolupráci s dalšími sociologickými pracovišti na Slovensku.

3. *Dějiny světové sociologie*

Dějiny světové sociologie 19. století a počátku 20. století, dějiny sociálně politických teorií a soudobá světová sociologie.

Tyto úkoly bude řešit katedra sociologie na Filosofické fakultě University Karlovy v Praze ve spolupráci s katedrou vědeckého komunismu a dějin politických teorií na téže fakultě, se Sociologickým ústavem ČSAV a katedrou sociologie na Vysoké škole stranické.

4. *Dějiny československé sociologie*

Tento výzkumný úkol bude řešit katedra sociologie na filosofické fakultě J. E. Purkyně v Brně.

5. *Sociální diferenciacie socialistické spoločnosti v Československu a její závislost na diferenciaci charakteru práce*

Výzkum kľúčové otázky charakteru súdobé socialistické spoločnosti je spojen s empirickými výzkumy, mj. se šetřením o změnách v charakteru práce v dôsledku zavedení nové techniky v AZNP Mladá Boleslav. Perspektívným vyústěním výzkumu má byť zpracováni syntetické studie.

Tento úkol reší Ústav marxizmu-leninizmu pro vysoké školy ve spolupráci se Sociologickým ústavem ČSAV, katedrami marxizmu-leninizmu na Českém vysokém učení technickém a s jinými spoločensko-vědními pracovíšti vysokých škol. Dále spolupracuje Ekonomický ústav ČSAV.

6. *Výzkum voľného času*

Výzkum bude vycházet z dialektiky vzťahu práce a voľného času a bude opřen o výzkumy, zjišťující obraz způsobu trávení voľného času v soudobé spoločnosti. Výzkum bude těsně spojen s některými teoretickými výzkumy Sociologického ústavu (zejména s výzkumem životního slohu) a s výzkumy v dílčích speciálních sociologických disciplínách a v ekonomii. Součástí výzkumu bude spoluúčast v mezinárodním výzkumu voľného času, organizovaném vídeňským centrem spoločenských věd a v komparativních výzkumech připravovaných skupinou spoločenských věd při Světové sociologické asociaci.

Tento výzkum bude provádět a koordinovat Sociologický ústav ČSAV ve spolupráci s Vysokou školou stranickou, Vysokou školou ekonomickou, předpokládaným Ústavem životní úrovně a s řadou dalších ekonomických a sociologických pracovíšť.

7. *Sociologie průmyslu, podniku a sociologie práce*

Řízení socialistického podniku z hlediska uplatnění sociologických a psychologických poznatků; vztah nové techniky a člověka, sociologické problémy profesí a jejich vývoje; kultura práce v dolech; problémy technické inteligence.

Řešení tohoto komplexu problémů bude zajišťovat a koordinovat katedra sociologie a sociální psychologie Institutu národohospodářského plánování Vysoké školy ekonomické. Spolupracovat s ní budou zejména katedra marxizmu-leninizmu na strojní fakultě ČVUT (perspektívně katedra prů-

myslové sociologie a psychologie), laboratoř pracovních rozborů VUSTE Praha, Výzkumné pracovíště ekonomiky paliv Ostrava, Sociologický ústav ČSAV, Ústav marxizmu-leninizmu pro vysoké školy, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, katedra marxizmu-leninizmu Vysokého učení technického v Brně. Počítá se rovněž s účastí budovaného Ústavu práce v Bratislavě.

8. *Sociologie politiky, řízení, strany*

Úkol bude řešen perspektívně. Bezprostředně začíná jeho řešení výzkumem absolventů Vysoké školy stranické, zejména z hlediska jejich uplatnění v praxi.

Tento úkol reší katedra sociologie Vysoké školy stranické ve spolupráci se stranickými orgány. Žádoucí je spolupráce s Ústavem státu a práva ČSAV a s právnickou fakultou University Karlovy.

9. *Sociologie práva*

Sociologický výzkum kriminality mládeže; výzkum realizace ústavy; některé problémy sociologie občanského práva.

Výzkumy v této oblasti provádí a koordinuje katedra obecné teorie státu a práva právnické fakulty University Karlovy ve spolupráci s Vědeckovýzkumným ústavem kriminalistiky při Generální prokuratuře, Nejvyšším soudem a Ústavem státu a práva ČSAV.

10. *Sociologie kultury*

Marxistická teorie kultury a kulturní revoluce; masová kultura; mimoškolské vzdělávání; kulturní aktivita ve voľném čase; sociologie hromadných sdělovacích prostředků; řídicí činnost v oblasti kultury; metody a techniky sociologického výzkumu v oblasti kultury, osvěty a hromadných sdělovacích prostředků.

Výzkum těchto otázek bude provádět fakulta osvěty a novinářství University Karlovy ve spolupráci s Osvětovými ústavy v Praze a Bratislavě, Československým rozhlasem a televizi, s některými pracovíšti vysokých škol a Sociologickým ústavem ČSAV.

Dosud nevyřešenou otázkou je spolupráce s kulturní antropologií, jež jako vědní disciplína se začíná teprve rozvíjet. Tato spolupráce by mohla podstatně změnit celé dosavadní pojetí sociologie kultury a mohla by z tohoto směru bádání učinit jeden z nejvýznamnějších v naší sociologii.

11. *Sociologie vědy*

Výzkum v oblasti sociologie vědy je naprosto nezbytné rozvíjet, přestože v tomto směru byly učiněny pouze elementární kroky. Tento výzkum je však nezbytnou podmínkou pro vědecké řízení výzkumu v Československu.

Je proto naléhavě nutné, aby tento výzkum rozvíjel Ústav pro plánování vědy, jenž by byl odpovídajícím způsobem vybudován. Spolupracovat s ním bude pravděpodobně zejména katedra sociologie filosofické fakulty University J. E. Purkyně v Brně.

12. *Výzkum veřejného mínění*

Výzkum veřejného mínění pro potřeby státních a stranických orgánů; účelové výzkumy veřejného mínění pro potřeby různých institucí; studium teoretických aspektů problematiky veřejného mínění.

Tyto úkoly prvořadého významu má řešit Ústav veřejného mínění, jehož zřízení se navrhuje při Československém rozhlasu. Ústav bude nutně spolupracovat jednak se Sociologickým ústavem ČSAV, jednak s celou řadou dalších sociologických pracovišť, zejména v oblasti speciálních sociologií.

13. *Sociologie religiozity*

Výzkum v této oblasti, navazující na dosavadní výzkumy prováděné ve Filosofickém ústavu ČSAV, bude provádět zvláštní skupina při Sociologickém ústavu ČSAV ve spolupráci s Filosofickým ústavem SAV a jinými institucemi.

14. *Sociologie města a bydlení*

Komplexní sociologický výzkum města Ostravy; sociologický výzkum bydlení v různých typech domů, výzkum bydlení na venkově, výzkum rodin v nových sídlišťích aj.

Zejména výzkum Ostravy perspektivně patrně povede ke zpracování syntetické práce většího významu.

Tyto úkoly bude řešit Výzkumný ústav výstavby a architektury v Praze, sociologický kabinet, ve spolupráci s Městským národním výborem v Ostravě, s Výzkumným pracovištěm ekonomiky paliv v Ostravě, s Výzkumným ústavem výstavby a architektury v Brně, Ústavem stavebnictva a architektury SAV v Bratislavě, Kabinetem teorie architektury a životního pro-

středí ČSAV a s řadou dalších vědeckovýzkumných i pedagogických institucí, jakož i s celou řadou řídicích orgánů společenské praxe.

Při výzkumu Ostravy je žádoucí spolupráce se Slezským ústavem ČSAV.

15. *Sociologie venkova a zemědělství*

Sociologie socialistické přestavby československého zemědělství a procesu vyrovnání rozdílů mezi městem a vesnicí; sociologie lesního dělnictva a lesních zaměstnanců; sociologický výzkum nejučinnějších forem zemědělského poradenství; sociologická koncepte výstavby zemědělských závodů a venkovských sídlišť sociologie řízení a organizace práce v zemědělství; některé problémy životní úrovně a kultury na vesnici; metodologie marxistické sociologie venkova a zemědělství.

Tento závažný komplex problémů bude řešit zřizovaný Institut sociologie venkova a historie zemědělství ve spolupráci s nynějším sociologickým oddělením Výzkumného ústavu polnohospodářské ekonomiky v Bratislavě, perspektivně pobočkou zřizovaného institutu v Bratislavě. Na výzkumu se ve spolupráci s těmito institucemi budou podílet vysoké školy zemědělské, Sociologický ústav SAV, jiná vysokoškolská pracoviště, osvětová pracoviště a celá řada dalších společenskovědních a pedagogických pracovišť. Koordinační činnost v této oblasti je mimořádně rozvinutá.

16. *Sociologie inteligence*

Popis a analýza sociálního statusu vybraných skupin humanitní a technické inteligence a postupné vypracování marxistické sociologické teorie inteligence socialistické společnosti.

Tento výzkum bude provádět a koordinovat katedra sociologie na filosofické fakultě university J. E. Purkyně ve spolupráci s Ústavem marxismu-leninismu pro vysoké školy, katedrou marxismu-leninismu Vysokého učení technického v Brně a Českého vysokého učení technického v Praze, jakož i s některými dalšími pracovišti.

17. *Sociologie mládeže*

Problémy sociální adaptace mládeže při přechodu z rodiny do zaměstnání, výzkum čtenářských zájmů, výzkum kriminality mládeže, výzkum morálně politického profilu pracující mládeže, výzkum celé řady

dílčích otázek postavení, funkcí a postojů mládeže; komplexní výzkum vysokoškolského studentstva.

Tento výzkum prozatím – až do definitivního vyřešení otázky – provádí a koordinuje katedra sociologie a sociální psychologie Institutu národohospodářského plánování VŠE ve spolupráci s Ústavem marxismu-leninismu pro vysoké školy (jenž koordinuje výzkum vysokoškolského studentstva), s fakultou osvěty a novinářství, Osvětovým ústavem v Praze, Vědecko-výzkumným ústavem kriminalistiky, Státní populační komisí, Československým rozhlasem a řadou pracovišť psychologicko-pedagogických. Perspektivně se počítá se založením informačního centra sociologie mládeže při ÚV ČSM a pracoviště sociologie mládeže na pedagogické fakultě UK v Praze.

18. Sociologicko-demografická problematika

Teoretické zkoumání a statistická šetření v oblasti sociologicko-demografické problematiky a problematiky životní úrovně.

Tento komplex úkolů má zajišťovat navrhovaný Demografický ústav ÚKLKS ve spolupráci s řadou ekonomických i sociologických pracovišť.

Úkoly ústavu a jeho koordinační vazby musí být v dalším jednání zpřesněny.

19. Sociologie rodiny

Podmínky zakládání rodin, současný stav našich rodin, funkce rodiny, rozpad rodin, perspektivní vývoj rodiny.

Tyto úkoly bude řešit sekretariát Státní populační komise ve spolupráci s Ústřední komisí lidové kontroly a statistiky, Demografickým ústavem a řadou dalších pracovišť.

20. Sociologie národnostních vztahů

Obecně teoretické problémy národnostní otázky; československý model řešení ná-

rodnostní otázky; současné národnostní problémy ve vztazích Čechů a Slováků v životě jednotlivých národností. Teoretické úvahy mají být založeny na některých empirických výzkumech.

Tento výzkum koordinuje katedra marxismu-leninismu filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě ve spolupráci s Filosofickým ústavem ČSAV, Vysokou školou stranickou, Slezským ústavem ČSAV v Opavě a řadou kateder marxismu-leninismu na vysokých školách.

21. Sociologie rozvojových zemí

Zde půjde především o kritické sledování zahraniční sociologické literatury věnované této problematice a o sociologický a sociálně psychologický výzkum studentů z rozvojových zemí. Perspektivně se předpokládá možnost výzkumu v rozvojových zemích.

Řešení tohoto úkolu koordinuje katedra sociologie fakulty společenských věd University 17. listopadu ve spolupráci s Orientálním ústavem ČSAV, Ústavem pro etnografii a folkloristiku ČSAV, Vysokou školou ekonomickou, katedrou pro ekonomiku rozvojových zemí aj.

22. Sociologie armády

Společenské postavení a funkce důstojníků z povolání; mládež a armáda; postavení armády ve společnosti.

Tento výzkum provádí a koordinuje sociologické pracoviště Vojenské politické akademie Klementa Gottwalda.

*

Po vyřešení otázek institucionálního zabezpečení přibude k těmto směrům výzkumu v dohledné době sociologie stáří a sociologie zdravotnictví.

V Praze dne 15. 6. 1965.